

किंमत : रुपये

१०/-

कला व ललितकला विभागात (दहा मात्र)
अंतरी पेटवू ज्ञानज्योत

उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ

जळगाव

एम. फिल. अभ्यासक्रम

मराठी

(ऑगस्ट, २००६ पासून लागू)

प्रकाशक :- कुलसचिव, उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ,
जळगाव.

North Maharashtra University, Jalgaon
Syllabus for M.Phil in Paper - I

Part A - Research Methodology

1) An Introduction -

Meaning of research objectives of research, motivation in research, types of research. Significance of research, research and scientific method, research process, criteria of good research.

2) Defining the research problem -

What is a research problem? Selecting the problem, technique involved in defining a problem literature survey, library and documentation.

3) Hypothesis -

Characteristics of usable hypotheses, types of hypotheses, sources of hypotheses, formulation of hypotheses, utility of hypotheses in scientific research.

4) Research Design -

Meaning of research design, need for research design, features of good design, important concepts relating to research design, basic principles of experimental designs, conclusion developing a research plan.

5) Sampling Design -

Census and sample survey, implications of a sample design, steps in sampling design, criteria for selecting a sampling procedure, characteristics of a good sample design, different types of sample designs, how to select a random sample, random sample from an infinite universe, complex random sampling designs, conclusion.

6) Methods of data collection -

Collection of primary data collection of data, through questionnaires, collection of data through schedules, some other methods of data collection, Collection of secondary data, selection of appropriate method for data collection, case study method, guidelines for constructing questionnaire/schedule, guidelines for successful interviewing.

7) Processing and analysis of data -

Processing operations, some problems in processing, element/types of analysis, statistics in research, measures of central tendency, measure of dispersion, measures of asymmetry, measures of relationship, simple regression analysis, multiple correlation and regressions, partial co-relation association in case of attributes, other measures.

8) Interpretation and report writing-

Meaning of interpretation why interpretation ? technique of interpretation, precautions in interpretation, significance of report writing different steps in writing report, layout of research report, types of reports, oral presentation, mechanics of writing a research report, precautions for writing research reports, conclusion.

Reference Books

1) Research Methodology
Methods and Techniques
By. C.R. Kothari
Willey Eastern Limited	3) Research Methodology
A Hand Book
By R.P. Mishra
Concept Publishing Company,
New Delhi - 59
2) Research Methodology
By Dr. R.N. Trivedi and Dr. D. P. Shukla
Colloge Book deposit.
83, Tripolia, Jaipur - 2	

४. संशोधनाची तंत्रे व साधने

- ४.१ संशोधन साधने - कोरीव लेख, हस्तलिखिते, दैनंदिनी, पत्रे, पुस्तके, नियतकालिके, वृत्तपत्रे, कोशवाङ्मय, सूचीवाङ्मय, प्रश्नावली, मुलाखती, संगणकीय क्षेत्रातील व अन्य साधनांचा वापर
- ४.२ माहितीचे पृथक्करण व मांडणी (संदर्भ नोंदणी पध्दत, माहितीचे चिन्हीकरण)
- ४.३ संशोधनातील समस्या (लिपीज्ञान, अर्थनिर्णय, भाषाज्ञान इ.)
- ४.४ माहितीची प्रतवारी आणि त्याचे उपयोजन (पुष्टिका, सारण्या, तक्ते, आलेख, नकाशे, विषयसूची, व्यक्तीनाम सूची इ.)
- ४.५ प्रबंध सादरीकरण (अनुक्रमणिका, प्रस्तावना, भूमिका, प्रकरण निहाय मांडणी, उपसंहार, परिशिष्टे)

संदर्भ ग्रंथ सूची

- १ संशोधन पध्दती प्रक्रिया व अंतर्ग - दु.का.संत, पुणे विद्यार्थी गृह प्रकाशन पुणे १९८२
- २ भाषा व साहित्य संशोधन - खंड १, २ व ३ संपा.वसंत जोशी, महाराष्ट्र साहित्य परिषद पुणे १९८९
- ३ सामाजिक संशोधन पध्दती - पु.ल.भांडारकर, विद्यापीठ ग्रंथनिर्मिती मंडळ, नागपूर
- ४ शाब्दविज्ञान कोश - दु.का.संत, पुणे विद्यार्थीगृह प्रकाशन, पुणे
- ५ प्रार्चीन मराठी हस्तलिखिते - संशोधन आणि संपादन - श्री.रं.कुलकर्णी, का.स.वाणी प्रकाशन, धुळे १९९२
- ६ संशोधन शलाका - सुशे म.डोळके, अमेय प्रकाशन नागपूर १९८३
- ७ संशोधन साधना - वसंत जोशी, प्राज्ञ पाठशाळा मंडळ, वाई १९७६
- ८ संशोधन स्वरूप व पध्दती - संपा.सु.स.चुनेकर, रंगनाथ पाठारे
- ९ संशोधनाची दिशे - संपा.भास्कर भाले, अमेय प्रकाशन नागपूर १९८७
- १० मराठी संशोधन विद्या - डॉ.उषा देशमुख, स्नेहवर्धन प्रकाशन पुणे १९९४
- ११ साहित्य शोधणी - डॉ.उषा देशमुख, नाहाम प्रकाशन पुणे १९८९
- १२ वाङ्मयान्वय विद्वता - डॉ.दु.पा.संत, पुणे विद्यापीठ, पुणे १९७९
- १३ शाब्दनिबंधाची लेखन पध्दती - डॉ.म.गं.मालश, भुविचार प्रकाशन नागपूर
- १४ संशोधन लेख संग्रह - भाग १ व २, संपा.हरी नारायण नेने, विदर्भ साहित्य संघ नागपूर १९७७
- १५ शोधसाहित्य - श.चि.दरे, विश्वकर्मा, पुणे १९७७
- १६ ग्रंथालयान्वय संदर्भ सेवा - अनंत जाशा आणि वसंत जोशी, कॉर्पोरेशन प्रकाशन, पुणे १९८०
- १७ प्रबंध कसा लिहावा - डॉ.जयंत केलणकर, साहित्य प्रसार केंद्र नागपूर १९७६
- १८ काग वाङ्मय - विचार आणि व्यवहार - डॉ.मदाशिव देव, मुर्गा प्रकाशन पुणे २००२
- १९ संशोधन सिध्दांत आणि पध्दती - डॉ.मदा कऱ्हाड
- २० मराठी साहित्य संशोधन स्वरूप आणि दिशा - डॉ.श.गं.गणें, का.स.वाणी प्रकाशन, धुळे
- २१ संशोधन पध्दती - डॉ.वा.भा.पाटील, श्रीमंगेश प्रकाशन नागपूर
- २२ प्रार्चीन मराठी कोरीव लेख - शं.गा.तुळ्युळें
- २३ नौवर्तनिक साहित्य अभ्यास - मुलतत्य आणि दिशा - वसंत चापट, मीज प्रकाशन मुंबई १९८०
- २४ लोकसाहित्य शोध आणि समीक्षा - श.चि.दरे, श्रीविद्या प्रकाशन पुणे
- २५ साहित्यसमीक्षा आणि पारिभाषिक संज्ञा - वसंत दावतार, म.ग.सा.सं.मंडळ मुंबई १९८५

उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ, जळगाव
एम.फिल. मराठी अभ्यासक्रम

प्रश्नपत्रिका क्र.२ - संशोधन व समीक्षा
(Research & Criticism)

१. संशोधन व समीक्षा : परस्पर संबंध

- १.१ समीक्षा स्वल्प व व्याख्या
१.२ समीक्षेचे प्रयोजन
१.३ समीक्षेची संशोधनातील उपयुक्तता

२. समीक्षा पध्दती

- २.१ क्लावादी समीक्षा विचार
२.२ जीवनवादी समीक्षा विचार
२.३ मार्क्सवादी समीक्षा
२.४ रूपवादी समीक्षा
२.५ सौंदर्यवादी समीक्षा
२.६ शैलीनिष्ठ समीक्षा

३. राजकीय, सामाजिक स्थित्यंतरे व साहित्य समीक्षा

- ३.१ राजकीय स्थित्यंतर (स्वातंत्र्यपूर्व व स्वातंत्र्यांतर कालखंडातील प्रमुख घटना)
३.२ सामाजिक स्थित्यंतर (शिष्टाचाराचा प्रभाव, स्त्री-पुरुष समानता (स्त्री वाद), मार्क्सवाद, मार्क्सवाद, जागतिकीकरणाचा प्रभाव)

३.३ वर्गीय संघर्षाचा संशोधनाशी असलेला संबंध

४. साहित्य समीक्षा आणि वाङ्मयतिहासाचे तत्त्वज्ञान

- ४.१ वाङ्मयतिहासाची संकल्पना, व्याख्या व स्वल्प
४.२ वाङ्मयतिहास व वाङ्मयीन संशोधन
४.३ वाङ्मयतिहास व समीक्षाशास्त्र
४.४ वाङ्मयतिहासाचे संशोधन क्षेत्रातील महत्त्व

संदर्भ ग्रंथ सूची

१. साहित्य निर्मिती व समीक्षा - दि.के.ठेंकेकर, पोप्युलर प्रकाशन, मुंबई १९६६
२. नवसमीक्षा - संपा.गो.म.कुलकर्णी, महता पब्लिशिंग हाऊस पुणे १९८२
३. समीक्षेतील नव्या संकल्पना - संपा.मनोहर जाधव, स्वरूप प्रकाशन औरंगाबाद २००१
४. नववाङ्मय - प्रवृत्ती आणि प्रसंग - ग.ग.जाधव, कॉन्टिनेंटल प्रकाशन पुणे
५. टीका आणि टीकाकार - ग.ग.जाधव, अन्तर्गत प्रकाशन, पुणे १९७२
६. मराठी टीका - संपा.वसंत दावतार, डीडियन कमिटी फॉर क्लासिक फ्रीडम मुंबई १९६६

- ७ टीका विवेक - श्री.के.क्षीरसागर
- ८ साहित्य विचार - दि.कं.बंडेकर, पॉप्युलर प्रकाशन मुंबई
- ९ वाङ्मयीन रीत्या आणि तिपाण्या - बा.ल.कुलकर्णी, पॉप्युलर प्रकाशन मुंबई १९६०
- १० साहित्य स्वरूप आणि समीक्षा - बा.ल.कुलकर्णी, पॉप्युलर प्रकाशन मुंबई १९७३
- ११ पान - द.ग.गोडसे, पॉप्युलर प्रकाशन मुंबई १९६३
- १२ सौंदर्य आणि साहित्य - बा.सी.मर्दकर, मौज प्रकाशन मुंबई १९७५
- १३ कला आणि मानव - बा.सी.मर्दकर, मौज प्रकाशन मुंबई १९७५
- १४ मर्दकरांची सौंदर्य समीक्षा - प्रभाकर पाध्ये, मौज प्रकाशन मुंबई १९७०
- १५ परंपरा आणि नवता - गो.वि.करंदेकर, पॉप्युलर प्रकाशन मुंबई १९५५
- १६ सौंदर्य समीक्षा - ग.भा.पाटणकर, मौज प्रकाशन मुंबई
- १७ रूपबंध - नरहर कुलंदकर, देशमुख आणि कंपनी १९६४
- १८ शैलीसमीक्षा - दि.नोप धोंडगे, शब्दालय प्रकाशन, औरंगाबाद २००२
- १९ शैलीवैज्ञानिक समीक्षा - रमेश धोंडगे, दिल्लीराज प्रकाशन पुणे १९९३
- २० महाती भाषा आणि शैली - रमेश धोंडगे, अश्विनी धोंडगे, मधुसूत पब्लिकेशन पुणे १९९३
- २१ महासाहित्यस्य महावादाचा इतिहास - तस्मिनी घोडेत, मॉडर्न बुक हंगे प्रकाशन, पुणे १९७२
- २२ गांधीवाद आणि आधुनिक महाती साहित्य - मधु.द.दि.पुंडे, परंपरा प्रकाशन पुणे १९७५
- २३ भांडवलवादी चळवळ आणि साहित्य - डॉ.यशवंत मनाहर, अश्वय प्रकाशन नागपूर १९९३
- २४ आवाही संकल्पना: उपयोगिता - मधु.संगला, दस्तुंडे का.भा.भा.प्रकाशन १९७६ पुणे
- २५ भाषांच्या सामाजिक विचार - मुस्तंदास फार, लाकवाड मधु पु.मु.मुंबई २००५
- २६ वाङ्मयीनवादी संकल्पना - मधु.द.दि.पुंडे, परंपरा प्रकाशन पुणे १९७५
- २७ महातीसाहित्य - मधु.द.दि.पुंडे, परंपरा प्रकाशन पुणे १९७५
- २८ महाती आणि समाज - मधु.द.दि.पुंडे, परंपरा प्रकाशन पुणे १९७५
- २९ महाती आणि समाज - मधु.द.दि.पुंडे, परंपरा प्रकाशन पुणे १९७५
- ३० महाती आणि समाज - मधु.द.दि.पुंडे, परंपरा प्रकाशन पुणे १९७५

प्रश्नपत्रिका क्र.३ - साहित्य संशोधन व अव्य ज्ञानशास्त्रा

१. साहित्य व संस्कृती

- १.१ संस्कृतीच्या व्याख्या व स्वरूप
- १.२ संस्कृती व समाज संबंध
- १.३ मानवी संस्कृती विकासाचे टप्पे (कृषीपूर्व अवस्था, कृषी संस्कृती, उद्योग संस्कृती, नागरी संस्कृती इ.)
- १.४ संस्कृती व साहित्य संबंध
 - १.४.१ कलाविष्कार, आदिमप्रेरणा,
 - १.४.२ भाषेची निर्मिती
 - १.४.३ संस्कृतीशी अनुबंध आणि साहित्यविष्कार.
 - १.४.४ लोकसाहित्य आणि मिथक

२. साहित्य : तत्वज्ञान व मानसशास्त्र

- २.१ तत्वज्ञान व्याख्या व स्वरूप आणि जीवनाशी संबंध
- २.२ तत्वज्ञानाचा साहित्यावरील परिणाम
- २.३ आधुनिक तत्वप्रणालींचा साहित्यनिर्मिती वरील प्रभाव (अभिजातवाद, सौंदर्यवाद, अस्तित्ववाद)
- २.४ मानसशास्त्रातील काही संकल्पना (व्यक्तिमत्त्व, मन, सामूहिक नैर्णय इ.)
- २.५ आधुनिक मानसशास्त्रीय सिद्धांतांचा साहित्यावरील परिणाम (फ्राइडचा सिद्धांत संज्ञाप्रवाही निवेदन प्रणती इत्यादी)

३. साहित्य : समाजशास्त्र व इतिहास

- ३.१ साहित्य आणि समाज, अन्त्यांन्य संबंध
 - ३.१.१ समाजशास्त्रीय दृष्टिकोण व साहित्याचे मूल्यमापन
 - ३.१.१.१ तेन - वर्ग, युगप्रवृत्ती, काळ (Race, Milieu, Moment)
 - ३.१.२ मार्क्स - वर्ग, वर्ग संघर्ष, वर्ग जाणीवा.
 - ३.१.३ ल्युकाच - Reflection theory
- ३.२ ऐतिहासिक स्थित्यंतर व साहित्यातील परिणाम
 - ३.२.१ संशोधनाच्या क्षेत्रात इतिहासाचा उपयोग

४. साहित्य : भाषाविज्ञान व विज्ञान

- ४.१ आधुनिक भाषाविज्ञानाची संकल्पना (सोस्यूर, चॉम्स्की, देरिडा इ. भाषा वैज्ञानिकांचे कार्य)
- ४.२ साहित्यकृतीच्या विश्लेषणात भाषाविज्ञानाचा उपयोग (शैलीविज्ञान व शैलीप्रत्यक्षी समीक्षा)
- ४.३ विज्ञान - तंत्रज्ञान व वैज्ञानिक दृष्टिकोन यांचा जीवनावरील परिणाम.

४.४ विज्ञान - तंत्रज्ञानाचा प्रसारमाध्यमांवरील परिणाम (मुद्रण, आकाशवाणी, इंटरनेट, दूरचित्रवाणी इत्यादींचा साहित्यशी असणारा संबंध)

४.५ विज्ञान साहित्य व संशोधन

संदर्भ ग्रंथ सूची

१. साहित्य आणि संस्कृती - दृ. कृ. संत, रत्नागिरी १९७०
२. वैदिक संस्कृतीचा विकास - तर्कतीर्था लक्ष्मणशास्त्री जोशी, प्राज्ञ पाठशाळा आई १९७२
३. अर्वाचीन मराठी वाङ्मयाची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी : अध्यापन द. दि. पुंडे, मेहता पब्लिश. पुणे १९९४
४. अर्वाचीन मराठी वाङ्मयाची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी - डॉ. सदा क. हाड. लोकवाङ्मय गृह मुंबई
५. आधुनिक मराठी वाङ्मयाची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी - गो. म. कुलकर्णी मेहता पब्लिश. पुणे १९९४
६. मानवी संस्कृतीचा इतिहास - चि. ग. कर्त. पुणे १९६१
७. महाराष्ट्र जीवन खंड १ व २ - संपा. गं. वा. सरदार, जोशी लोखंडे प्रकाशन पुणे १९६०
८. महाराष्ट्र लोकसंस्कृती व साहित्य - सरोजनी बाबर, नॅशनल बुक ट्रस्ट, नवी दिल्ली १९७२
९. भारतीय मिथ्यांचा शोध - विश्वनाथ खरे, पुणे १९८६
१०. भारतीय संस्कृती कौश - खंड १ ते १०, पं. महादेव शास्त्री जोशी, भारतीय संस्कृती कोश पुणे १९७९
११. पुराणकथा - आ. ह. साळुंखे, विश्वकौश खंड ९, पृ. क्र. ८२५ ते ८५२, म. रा. मा. सं. मं. मुंबई १९८०
१२. भारतीय तत्वज्ञान - श्रीनिवास दिक्षित, मीनक्षरी दीक्षित, कोल्हापूर
१३. धर्म संप्रदाय आणि मध्ययुगीन मराठी वाङ्मय - र. बा. मंचरकर, प्रतिभा प्रकाशन पुणे २०००
१४. तत्वज्ञान विचार आणि मराठी संशोधन - भाषा व साहित्य संशोधन, खंड १, संपा. डॉ. वसंत जोशी, म. सा. परिषद पुणे १९८१
१५. कारकी संप्रदाय आणि तत्वज्ञान - भा. पं. बहिरद आणि अ. ज्ञा. मालेशेख. वीनस प्रकाशन पुणे १९७२
१६. साहित्यातील संप्रदाय - रा. शं. वाळुंखे, कॉन्टिनेंटल प्रकाशन, पुणे १९७३
१७. साहित्याचे नवयुग भाषा तत्वज्ञान - वि. ना. तवडे, कॉन्टिनेंटल प्रकाशन पुणे
१८. सामान्य मानसशास्त्र - र. वि. पंडे, पायल प्रकाशन नागपूर १९७६
१९. मानसशास्त्र - सद्य कालीन प्रचलित संप्रदाय - कुंदा दाभाडेकर, म. रा. मा. सं. मं. मुंबई
२०. मराठी नाट्य आणि मताविकृती - संपा. अहल तावरे, विमल प्रकाशन, पुणे १९९०
२१. मन - मं. पु. मं. मराठी विश्वकौश खंड १२ पृ. क्र. ११२७ ते ११२९, म. रा. मा. सं. मं. मुंबई
२२. अद्वैत आणि नवा ग्रंथ - अनिरुद्ध कुलकर्णी, तत्वशास्त्र
२३. नार्हातय, समाज आणि संस्कृती - दिगंबर पाथ्य, लोकवाङ्मय गृह मुंबई १९६८
२४. साहित्य आणि सामाजिक संदर्भ - रा. ग. बाथव, कॉन्टिनेंटल प्रकाशन पुणे
२५. साहित्य आणि समाज जीवन - लालजी पंडसे, न्यू मनोहर प्रिंटिंग प्रेस मुंबई १९७५
२६. साहित्य आणि समाज - अविनाश सहस्त्रबुध, लोकवाङ्मय गृह मुंबई
२७. मास्टरवाद आणि मराठी साहित्य - वि. स. जोष, विजय प्रकाशन नागपूर १९८२
२८. महाराष्ट्राच्या जीवनातील अग्रतंत्री आणि त्यांचा साहित्यावरचा संस्कृतीचा झालेला परिणाम - भवानंजलि पंडे, पुणे विद्यापीठ प्रकाशन १९९०
२९. मराठी ऐतिहासिक कादंबरी : एक अभ्यास - विभा शहा, मेहता पब्लिशिंग पुणे १९९१
३०. तालव्यनिरेखाटन - पौराणिक - ऐतिहासिक - डॉ. वि. सा. देशपांडे, नवीन उद्योग प्रकाशन पुणे १९९३
३१. आधुनिक भाषाविज्ञान सिद्धांत आणि उदाहरण - मिलिंद मालणे, लोकवाङ्मय गृह मुंबई १९९५
३२. भाषा अंतःसूत्र आणि व्यवहार - संपा. म. ग. पानसे, म. सा. परिषद पुणे १९९१
३३. साहित्याची भाषा - मालचंद्र नेमाडे, साकेत प्रकाशन, ऑसोवादा १९८७
३४. विज्ञानसाहित्य आणि संकल्पना - संपा. व. दि. कुलकर्णी, निरंजन घाटे, नंदेदारा प्रकाशन पुणे १९९०
३५. साहित्य आणि विज्ञान - अनु. सा. भि. जोशी, म. रा. मा. सं. मं. मुंबई
३६. भारतीय तत्वज्ञान कथा - (पुस्तकाचा) संपा. निरंजन घाटे, स्नेहदशन प्रकाशन पुणे, २००१